

MARC TEÒRIC

SEGURETAT I VICTIMITZACIÓ A LES ILLES BALEARS

ÍNDEX

<i>A.-“EL MARC SOCIOLÒGIC DE LA INSEGURETAT EN LA POSTCRISI”</i>	3
MARC SOCIOLÒGIC DE REFERÈNCIES	4
MARC SOCIOLÒGIC D’INCERTESES	7
<i>B.-“ SEGURETAT I VICTIMITZACIÓ A LES ILLES BALEARS “</i>	9
OBJECTIUS	10
METODOLOGÍA	11
MODEL D’ENQUESTES	14
<i>C.- INFORMES COMPLEMENTARIS</i>	21

A.-“EL MARC SOCIOLÒGIC DE LA INSEGURETAT A BALEARS EN ÈPOCA DE CRISI”

A les societats modernes s’ha generat un fenomen social de sentiment de temor respecte a la seguretat referida a les persones físiques i als béns. La ciutadania exigeix a l’estat que exerceixi una intervenció al respecte tant en l’àmbit punitiu com preventiu.

La seguretat ciutadana és, doncs, un producte recent de l’evolució sociopolítica dels últims anys, i és una construcció col·lectiva a partir d’algunes dades objectives (haver estat víctima de algun delictes, o simplement, l’augment dels fets delictius), i en funció dels quals s’ha generat un conglomerat de temors i preocupacions que, a través de les relacions quotidianes s’ha convertit en una estructura social autònoma de la por col·lectiva a ser víctima de algun delictes: la **inseguretat ciutadana**.

En la construcció social de aquesta sensació de seguretat/inseguretat ciutadana intervenen diversos factors: uns, més “clàssics”, com l’augment de la delinqüència, la crisi de confiança en el sistema penal o una major problemàtica de la marginació social; d’altres, més recents, com la inestabilitat laboral (i una de les seves conseqüències més tangibles: l’increment de les taxes d’atur) o la pèrdua de valors (o la seva substitució per uns altres de nous).

L’estudi de la seguretat pública s’ha convertit en una prioritat per a les autoritats polítiques de les societats occidentals. S’ha de destacar el fet de que en moltes ocasions els esforços es concentren prioritàriament en reduir les xifres de delinqüència, i a vegades no es té tant en compte el fet de treballar per a reduir la sensació de inseguretat, que no s’assoleix únicament reduint les esmentades xifres.

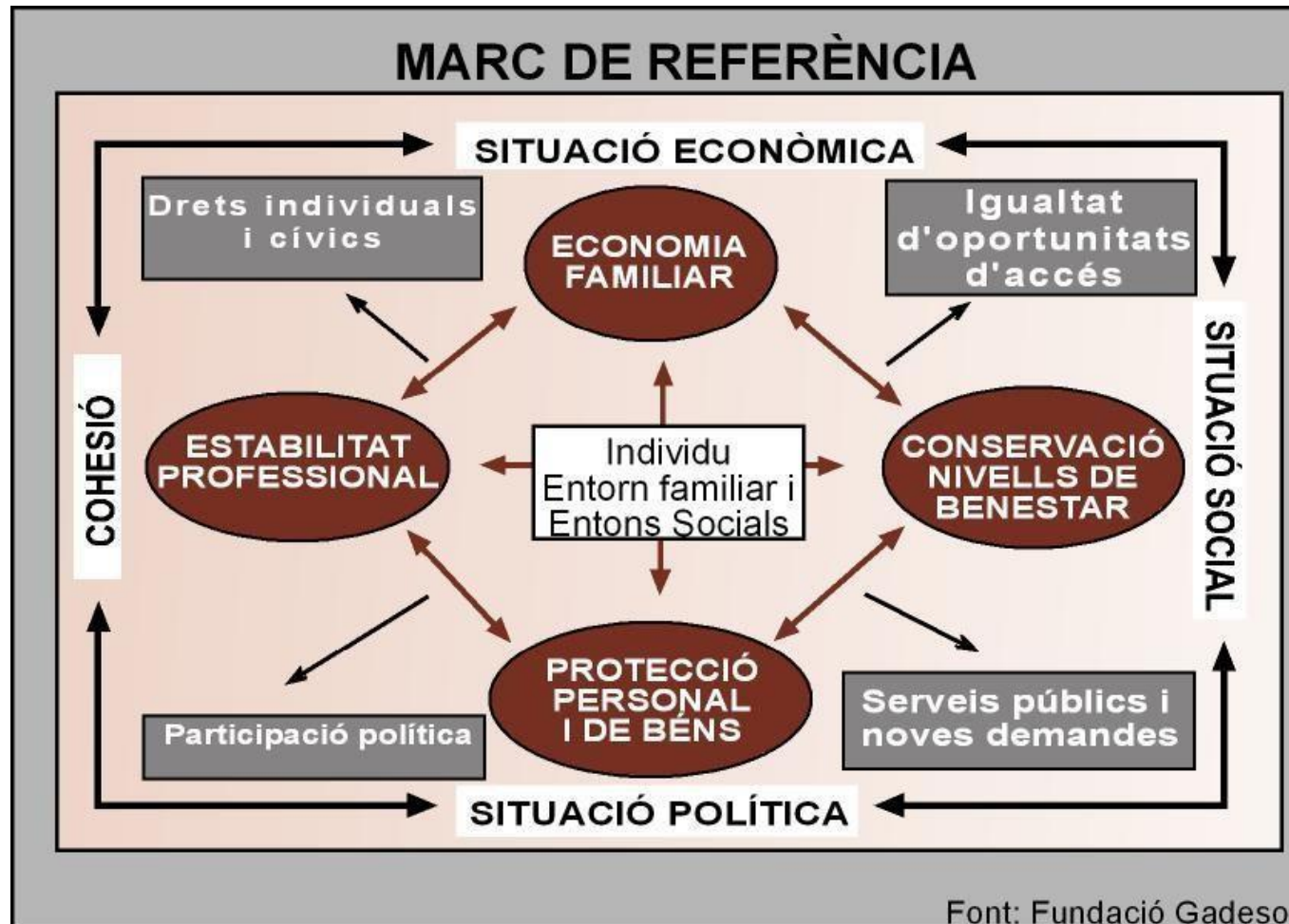
MARC SOCIOLÒGIC DE REFERÈNCIES

Per comprendre el significat de la percepció ciutadana de la seguretat pública en sentit estricte, és necessari acudir a un concepte més ampli que sol afectar a les societats “avançades” i relativament instal·lades en el benestar i que experimenten canvis profunds en tots els seus paràmetres relacionals, que es concreten en un marc de referències bàsiques.

La percepció de la seguretat pública per part dels individus que viuen a un context “organitzat”, fa referència als elements bàsics que constitueixen el seu viure i convida. Es parteix de la prioritat de uns individus que viuen i convida dins una societat democràtica i que aquesta li ha de possibilitar un accés i ús de diferents paràmetres de referència emmarcats dins una societat avançada política, social i econòmicament.

El quadre adjunt pretén descriure els ítems bàsics de referència amb els seus corresponents àmbits de acció.

S'adjunta un marc de referències bàsiques interrelacionades amb els seus distints ítems.

TREBALL	<ul style="list-style-type: none"> - Augment atur i precarització laboral - Atur juvenil - Baixa qualificació - Deslocalització - Difuminació de les professions - Manca de motivació
FAMÍLIA	<ul style="list-style-type: none"> - Descens de la nupcialitat - Retard edat matrimoni i emancipació - Descens natalitat - Manca d'habitatge - Complexitat relacions familiars - Crisi de sociabilitat
VALORS I CREENCES	<ul style="list-style-type: none"> - Crisi de les concepcions tradicionals - Nous sistemes d'identitats - Canvis de valors i pautes socials - Crisi de criteris morals - Tendència a l'anomia
XARXES SOCIALS	<ul style="list-style-type: none"> - Canvis i difuminació de vincles - Tendència a l'individualisme i aïllament social - Augment de les migracions: pèrdua de vincles - Pertinences laxes i heterogènies

MEDI AMBIENT	<ul style="list-style-type: none"> - Crisi ecològica - Canvi climàtic / Escalfament global - Desastres naturals - Esgotament recursos naturals - Desequilibris entre població i riquesa - Destrucció espècies
INSTITUCIONS POLÍTIQUES	<ul style="list-style-type: none"> - Crisi de l'estat nacional - Desimplicacions (apatia, abstenció...) - Desajusts de les institucions (micro-macro) - Dèficits democràtics - Poders opacs - Noves piràmides de poder (econòmics, comunicacionals...)
BENESTAR SOCIAL	<ul style="list-style-type: none"> - Augment de la fam i la pobresa al món - Augment desigualtats - Crisi estat del benestar - Retrocessos socials - Concentració riquesa i poder - Noves formes d'exclusió social
VIOLÈNCIA I INSEGURETAT	<ul style="list-style-type: none"> - Augment delinqüència - Violència de gènere - Violències juvenils anòmiques: <ul style="list-style-type: none"> - pandillismes - Terrorisme - Noves màfies internacionals

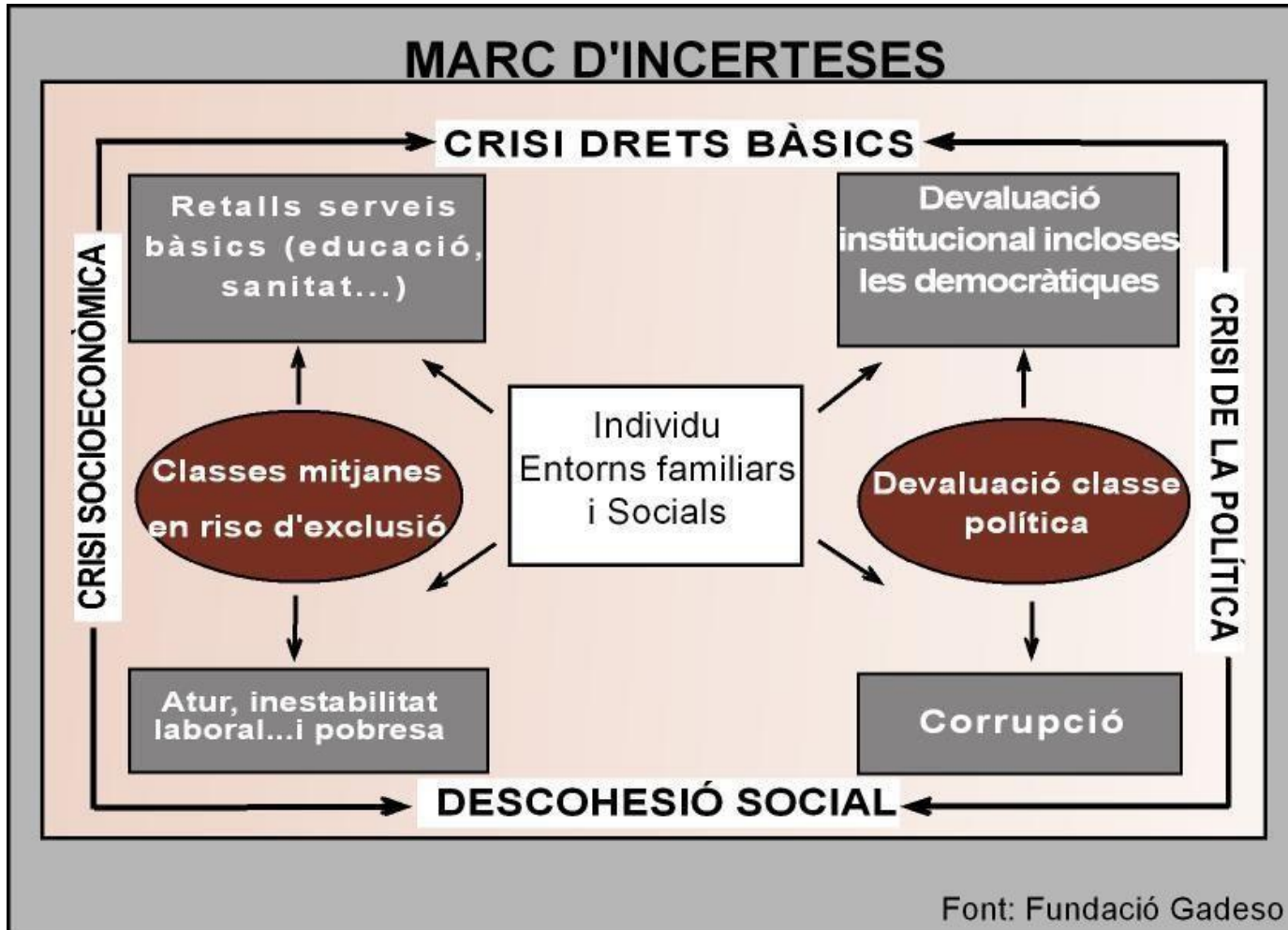
MARC SOCIOLÒGIC D'INCERTESES

El marc de referències bàsiques reflectit a la pàgina anterior implica el *desideràtum* de viure i conviure a un sistema democràtic fonamentat en la defensa dels drets ciutadans bàsics així com la possibilitat real d'accés en igualtat d'oportunitats als bens i serveis.

Com es lògic aquest *desideràtum* no es compleix, ni prop fer-hi, al cent per cent. Aquests incompliments són encara molts més greus en un moment a on en una crisi estructural afecta a la ciutadania. A un moment com el que vivim la percepció d'inseguretat supera la simple i clàssica denominada inseguretat ciutadana. De fet el quadre adjunt fa referència precisament al marc d'incerteses que els ciutadans pateixen avui.

La crisi afecta no tan sols a situacions greus de tipus econòmics sinó també al mateix sistema democràtic que els ciutadans consideram, en els seus comportaments, diaris com ineficaç i injust. Al mateix temps, els ciutadans donada la manca de resposta política als problemes reals, s'autoorganitzen en moviments autònoms que, encara que poc estructurats, resulten molt significatius. El conjunt d'aquestes incerteses condueix cap a una societat dual i descohesionada.

Aquesta percepció d'inseguretat té el seu reflex en dos esquemes bàsics inclosos en l'enquesta: les causes i conseqüències de la inseguretat i les situacions que la provoquen.

B.-“SEGURETAT I VICTIMITZACIÓ A LES ILLES BALEARS”

OBJECTIUS

Objectiu General

Conèixer les experiències de victimització a Balears i l'índex de denúncia, el que s'anomena "xifra negra" (delictes no denunciats), estudiar i analitzar les preocupacions de la població i dels visitants pel que fa a la seguretat, als sentiments d'inseguretat i la percepció de seguretat en relació a l'àmbit social i humà.

Això pot permetre als responsables polítics i tècnics de garantir la seguretat als seus ciutadans de desenvolupar polítiques de seguretat i prevenció així com dissenyar actuacions multifactorials (policíac, social i d'altres) en ordre a disminuir el nivell de delinqüència i la sensació d'inseguretat.

Objectiu Específic

Aprofitar l'esforç analític de la investigació realitzada el 2002, 2004, 2006, 2008, 2010, 2013 i 2014 per efectuar un seguiment de la tendència de la seguretat / inseguretat en el nostre territori en èpoques de bonanza socioeconòmica i de crisi. Donada la situació actual, qualificada, oficialment, com a de postcrisi, l'investigació del 2018 pretén profunditzar no només en les dades quantitatives sinó també en les arrels que provoquen inseguretat a la ciutadania. Al mateix temps es pretén profunditzar en les causes i propostes de solució que els ciutadans donen.

METODOLOGIA

L'investigació es basa en quantificar el que es denomina com a **experiència de victimització**. És a dir, identificar i quantificar els fets que impliquen qualche tipus "d'agressió" a la persona física i/o als seus béns, que no sempre tenen correspondència amb els fets delictius socialment reconeguts.

Els resultats és el que es denomina **índex de victimització**: Percentatge de ciutadans que reconeix haver sofert, durant el darrer any, un o més dels fets de Victimització .

$$\text{Índex de victimització} = \frac{\text{Víctimes} \times 1000}{\text{Entrevistes}}$$

Al mateix temps es pretén quantificar i qualificar les **causes i solucions** que aporten els ciutadans referides a la situació de l'inseguretat. Al mateix temps es pretén que els ciutadans posin de manifest quines són les **situacions socials i visibles que provoquen inseguretat**. Aquest darrer punt és particularment rellevant a un moment de crisi com el que estem vivint.

Finalment s'afegeix una valoració que els ciutadans donen de les actuacions de les diferents **forces de seguretat de l'estat** així com de l'ús i satisfacció que es fa dels **serveis de denúncies**.

EL QÜESTIONARI.

S'utilitza el mateix disseny de qüestionari de les investigacions anteriors amb els continguts, extensió i agilitat suficient per abordar el següents àmbits: (1) Extensió de la delinqüència, (2) Els serveis policíacs, (3) La percepció de la seguretat.

1.-Extensió de la delinqüència.

S'esbrina l'àmbit espacial i temporal dels fets delictius durant el darrer any, així com el recorregut des del coneixement o patiment del delicte fins a la finalització del procés amb independència de que hagin seguit el procediment legal.

Tipologia:

- Fets contra els vehicles.
- Fets contra l'habitatge principal
- Fets contra la segona residència
- Fets contra la seguretat personal.
- Fets contra els comerços (en dos àmbits d'investigació: els ciutadans en general i els comerciants en particular)

2.- Els serveis policíacs

Anàlisi i valoració de l'opinió dels ciutadans sobre el rol policíac, l'eficàcia de les forces de seguretat envers les denúncies i la seva resolució. La percepció de l'eficiència sobre les actuacions policiaques concretes i sobre la vigilància dels entorns.

3.- La percepció de la seguretat.

S'aplica un qüestionari específic mitjançant el qual els ciutadans es puguin identificar en més o menys intensitat en diverses situacions que provoquen inseguretat.

4.- Causes i possibles solucions.

S'inclou un qüestionari específic mitjançant el qual els ciutadans puguin identificar les causes i les possibles solucions per millorar la seguretat.

MODEL D'ENQUESTA

EXPERIÈNCIA DE VICTIMITZACIÓ (*)

	Personal (**)			Entorn familiar(***)			Denunciat		Perquè (****)		Resultat (en cas de sí)			Risc		
	SI	No	Nº	SI	No	Nº	SI	NO	SI	NO	Satisfactori	No satisfactori	No sap	Alt	Baix	Nul
1.-FETS CONTRA ELS VEHICLES																
1.1. Robatori del cotxe	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
1.2. Robatori de la moto	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
1.3. Robatori d'objectes del vehicle	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
1.4. Intent de robatori del cotxe	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
1.5. Intent de robatori de la moto	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
1.6. Danys a objectes/accessoris del vehicle	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
2.-FETS CONTRA L'HABITATGE PRINCIPAL																
2.1. Robatori a l'habitatge principal	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
2.2. Intent de robatori a l'habitatge principal	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
2.3. Vandalisme contra l'habitatge principal	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
3.-FETS CONTRA LES SEGONES RESIDÈNCIES																
3.1. Robatori a la segona residència	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
3.2. Intent de robatori a la segona residència.	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
3.3. Vandalisme a la segona residència	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
4.-FETS CONTRA LA SEGURETAT PERSONAL																
4.1. Robatori de bossa o cartera (amb violència)	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
4.2. Intent de robatori de bossa o cartera	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
4.3. Furt de bossa o cartera (sense violència)	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
4.4 Intent de furt	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
4.5. Estrebada	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
4.6. Intent d'estrebada	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
4.7. Atracament	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
4.8. Intent d'atracament	1	2		1	2		1	2			1	2	3			

(*) Els darrers dotze mesos – (**) Persona enquestada – (***) Persones que viuen dins el llar familiar de manera estable – (****) Mirar taula adjunta/posar el nº

EXPERIÈNCIA DE VICTIMITZACIÓ (*)

	Personal (**)			Entorn familiar(***)			Denunciat		Perquè (****)		Resultat (en cas de sí)			Risc		
	SI	No	Nº	SI	No	Nº	SI	NO	SI	NO	Satisfactori	No satisfactori	No sap	Alt	Baix	Nul
1.-FETS CONTRA ELS VEHICLES																
1.1. Robatori del cotxe	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
1.2. Robatori de la moto	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
1.3. Robatori d'objectes del vehicle	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
1.4. Intent de robatori del cotxe	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
1.5. Intent de robatori de la moto	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
1.6. Danys a objectes / accessoris del vehicle	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
2.-FETS CONTRA L'HABITATGE PRINCIPAL																
2.1. Robatori a l'habitatge principal	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
2.2. Intent de robatori a l'habitatge principal	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
2.3. Vandalisme contra l'habitatge principal	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
3.-FETS CONTRA LES SEGONES RESIDÈNCIES																
3.1. Robatori a la segona residència	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
3.2. Intent de robatori a la segona residència	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
3.3. Vandalisme contra la segona residència	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
4.-FETS CONTRA LA SEGURETAT PERSONAL																
4.1. Robatori de bossa o cartera	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
4.2. Intent de robatori de bossa o cartera	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
4.3. Furt	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
4.4. Intent de furt	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
4.5. Estrebada	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
4.6. Intent d'estrebada	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
4.7. Atracament	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
4.8. Intent d'atracament	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
5.-FETS CONTRA ELS COMERÇOS																
5.1. Robatori al comerç	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
5.2. Intent de robatori al comerç	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
5.3. Furt	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
5.4. Intent de furt	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
5.5. Atracament al comerç	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
5.6. Intent d'atracament al comerç	1	2		1	2		1	2			1	2	3			
5.7. Vandalisme	1	2		1	2		1	2			1	2	3			

(*) Els darrers dotze mesos – (**) Persona enquestada – (***) Persones que viuen dins el òrbita familiar de manera estable – (****) Mirar taula a junta/posar el nº

MOTIUS DE DENÚNCIA / NO DENÚNCIA

Perquè denunciar

Per detenir el delinqüent	1
Per reclamar l'assegurança	2
Suggestiment de la policia	3
Recuperar objectes robats	4
Altres	5

Perquè no denunciar

No serveix per res	1
Burocràcia excessiva	2
Altres	3

VALORACIÓ DE LES FORCES DE SEGURETAT DE L'ESTAT

En el cas d'haver sofert alguna experiència de victimització, o en el cas de sofrir-la, a qui va acudir / acudiria en primer lloc?

Polícia Local (092)	1
Polícia Nacional (091)	2
Guàrdia Civil (062)	3
Telèfon d'emergències (112)	4

Només en el cas d'haver sofert una experiència de victimització, valori de 0 a 10 l'actuació de les forces de seguretat

De 0 a 10

Polícia Local (092)	
Polícia Nacional (091)	
Guàrdia Civil (062)	
Telèfon d'emergències (112)	

SITUACIONS QUE PODEN GENERAR INSEGURETAT

	Nivell importància o incidència a la nostra Comunitat (*)	Nivell de satisfacció/insatisfacció a la nostra Comunitat per una seguretat pública i privada adequada (**)	Quines són les principals causes (***)	Quins haurien de ser els camins de solució (****)
1.-Inseguretat bens personals/familiars (habitatge, cotxe, ...)	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10		
2.-Inseguretat persona física (robaments i atracaments personals)	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10		
3.-Violència domestica i de gènere (agressions físiques i sexuals fora i dins l'àmbit domèstic)	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10		
4.- persones sense feina (persones en situació d'atur)	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10		
5.- Bandes juvenils	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10		
6.-Drogadicció	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10		
7.- Prostitució al carrer	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10		
8.- Destrossa dels bens públics (bancs, jardins,...)	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10		
9.- Petita delinqüència (estrebades, clavelleres...)	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10		
10.- Gran delinqüència (màfies,...)	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10		
11.- Gamberrisme juvenil (botellón, macrofestes,...)	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10		
12. Inseguretat de transitar o passejar per distintes zones o carrers	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10		
14. Forta presència de la immigració	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10		
15. Mobbing (assetjament laboral)	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10		
16. Reaccions racistes	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10		
17. Situacions conflictives a l'àmbit escolar	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10		

(*) 0.- molt baixa incidència – 10.- molt alta incidència. (**) 0.- molt insatisfactori – 10.- molt satisfactori. (***) Mirar taula adjunta/posar el nº. (****) Mirar taula adjunta/posar el nº

PRINCIPALS CAUSES QUE PODEN GENERAR INSEGURETAT

PRINCIPALS CAMINS DE SOLUCIÓ

CAUSES	
Lleis inadequades	1
Aplicació lleis inadequades	2
Manca vigilància policíaca	3
Manca actuació policíaca eficaç	4
Incidència atur. Temporalitat/precarietat)	5
Incidència immigració	6
Incidència drogaaddicció	7
Desigualtats socials	8
Pèrdua de valors. I Nous Valors	9
Entorn familiar	10
Falta prevenció	11
Altres	12

SOLUCIONS	
Modificar lleis	1
Augment policíaca	2
Augment eficàcia judicial	3
Millorar eficàcia policíaca	4
Limitar número d'immigrants	5
Orientar el sistema educatiu	6
Entorn familiar	7
Integrar grups de risc de marginació/exclusió	8
Reduir desigualtats socials	9
Mesures d'autoprotecció	10
Altres	11

INFORMES COMPLEMENTARIS

DOSSIERS

Podeu accedir gratuïtament a aquests dossiers a la web www.gadeso.org, a l'apartat dossiers.

1. Marc teòric

373 - L'era de les incerteses

[Articles de la revista Temas para el debate](#)

309 - La seguretat ciutadana

[Informe sobre l'estat de la qüestió](#)

310 - Polítiques de seguretat i control de l'espai públic,

[Estudi de cas: El Raval de Barcelona](#)

2. Dossiers Fundació Gadeso

607 - Seguretat i victimització a les Illes Balears 2013_

[Marc teòric en època de crisi](#)

384 - Seguretat i victimització a les Illes Balears 2010 (II).

[Segona part: resultats per illes](#)

383 - Seguretat i victimització a les Illes Balears 2010 (I).

[Primera part: marc teòric](#)

308 - Seguretat i victimització a Balears 2009.

[Resum sintètic de la investigació](#)

307 - Seguretat i victimització a Balears 2009.

[Investigació de la Fundació Gadeso](#)

7 - Seguretat i victimització a Balears.

[Document sintètic 2004](#)

1 - Seguretat i Victimització a les Illes Balears.

[Informe 2002](#)

QUADERNS GADESO

A més, a la web www.gadeso.org, podeu accedir als distints **Quaderns Gadeso** que fan referència precisament a la inseguretat i a la victimització a les Illes Balears:

- [Quaderns Gadeso nº 143, Juny 2009](#)

- [Quaderns Gadeso nº 162, Marc 2010](#)

- [Quaderns Gadeso nº 229, Marc 2013](#)

- [Quaderns Gadeso nº 250, Marc 2014](#)

- [Quaderns Gadeso nº 251, Marc 2014](#)

- [Quaderns Gadeso nº 336, Marc 2018](#)

